

החל לקח קוריאה על זירות מלחמה אחרות?

לבירור המסקנות שבספרו של ק. רון. לקח מלחמת קוריאה

על יסוד נסיונות המלחמה בקוריאה יש לשנות שינויי יסוד בטקטיקה ובחימוש. לכך נותן המחבר את הנימוקים הבאים בעיקר:

ספרו החדש של הסופר הצרפתי הידוע בענייני צבא ומלחמה, קמיל רוג'ארן („לקח ממלחמת קוריאה“), זכה בזמן האחרון לבירור ידברים בעתה נות הצבאית. מסקנתו הכללית של הספר הנה, כי

- בקוריאה זכה חיל הרגלים ליתרון על פני כל שאר החילות. כי צבא האומות המאוחדות — על אף התמיכה הרבה שתמכו בו כוחות שריון, ארטילריה, אוויריה וכי"ב — הוכה תוך התקדמותו אל גור יאלה, על ידי הסינים והצפון קוריאנים, שעלו עליו הרבה בניידותם.
- שדרות השריון והגושים הגדולים של ארטילריה כבדה של גייסות האו"ם, וכן חיל הרגלים שלהם העמוס ציוד רב מדי, אולצו לנסיגה בעיקר על ידי תת המקלעים, רימוני היד, והמרגמות של הסינים והצפון קוריאנים וכן על ידי הטקטיקה המיוחדת במינה — והעדיפה — של הללו.
- מאידך גיסא גם חיל התותחנים הקוריאני „נתפש“ תכופות, והוצא מכלל פעולה על ידי אווירית האו"ם, כי ריכוזים ארטילריים גדולים ניתנים אך בקושי להסוואה. דבר זה הופך לעתים קרובות לגורלי לגביהם. בשל כך הפסידה עתה ארטילריית השדה מכוחה שעד כה.
- שיחוררה של סיאול לא בידי טנקים בא כי אם על ידי חיילי ה„מרינס“ („צבא הצי“ של ארה"ב, אשר הדיביוזה הראשונה שלו הופעלה בסוף ספטמבר 1950, במבצע הנודע אינצ'ון סיאול), אשר חדרו קדימה, תוך קרב, צעד אחר צעד.
- הטנקים עמדו שם מן הצד. לבסוף, בחסרון כושר פעולה בתנאי הקרקע אשר שם, הפכו הם ל„מלכודת לאנשי צבא“, כי השריונים היו נבזקים ע"י פגזי תותחים נ"ט, הן פגזי לוח הפלדה והן פגזי המטען החלול, וכן על ידי קליעים רקטיים.
- הטנקים הבינוניים והכבדים, מטוסי סער ומפציצי צנק, חסרי אווירנים הנם בפני אי שרגלים שהתחפר היטב ותוך ידיעת מלאכתו.

הכבד, הממונע והממוכן, לא יהיה בעתיד אלא בחינת גרוטאות ברזל. המחבר מציע דרכים חדשות אלו:

על יסוד הנימוקים הללו קובע ופוסק הסופר הצרפתי הצבאי כי כלי הנשק המקובלים, וכל ציוד המלחמה

- החימוש הכבד — יש לוותר עליו בעתיד.
- לעומת זאת, יש להפעיל לתמיכה בחיל הרגלים מרגמות לרוב, בעלות טווח ירייה עד ל-5 ק"מ, ותותחי שדה, הבנויים לפי עקרון אי הרתיעה, בקוטר 7.5 ס"מ עד 10.5 ס"מ ובעלי טווח ירייה עד ל-6 ק"מ — היות וכלי זין אלה הנם גידיים בהרבה מכלי היריה הכבדים שעד כה.
- תחת הציוד הכבד היקר, שאינו הולם עוד את צרכי הזמן, יש להקים דיביויות רבות יותר, כמידת החסכון המתאפשר מן הנ"ל. הללו צריכות להיות חמושות, בעיקרן של דבר, בשפע של תת מקלעים, בזוקות, מרגמות, ותותחי שדה כנ"ל. בקרב צריכות הן לנקוט בטקטיקה הנהוגה אצל הסינים והצפון קוריאנים, ובראש וראשונה — בהתחפרות החרוצה, לאדם ולכלי זין.
- נגד התקפות שריון יש להפעיל, במקום הטנקים הכבדים של עכשיו, רק טנקים קלים לאיש אחד, שמשקלם בערך טונה אחת וגובהם כ-90 ס"מ ולהם תותח היורה פגזים חלולי מטען; עובי שריונם אינו צריך לעלות על מה שנדרש בשביל הבטחה בפני קליעי חיל רגלים. דעת המחבר, היא כי בערך כ-100 דיביויות שתצוידנה כך — היא ביכולתן לעמוד בפני דיביויות הטנקים הרוסיות.
- בכדי להתגבר תוך כדי התקפה על פני „200 המטרים האחרונים“, על המכשולים שהקים היריב, ועם זאת לחסוך בחיי החיילים, יש להשתמש בהליקופטר מהדוגמה החדשה, שמשקלו כ-45 ק"ג, אשר הותקן לכך כי יוכל אדם לשאתו, ואין הוא מכביד יותר על התנועה מאשר זוג מגלשים.
- יש להשתמש בשדות מוקשים רדיו אקטיביים, אשר הנם פשוטים וגם יעילים בהרבה מן הרגילים. כי „צבא המח“ מחבר בתוכו שנים שהם תרתי יסדתי קיצוניים: מצד אחד את אורח הקרב הקדום ביותר, תוך שימוש בחימוש אינדיבידואלי — ומתצד השני, את השימוש בהמצאות החדשות ביותר.

במפה זו מודגמים דבריו של המחבר האומר כי „קוריאה חצי־אי קטן, ארוך וצר, המוקף משלושה עברים בים“. כמו כן ניתן לראות את הכריתות של רוב השטח, שני דברים אלה מיוחדים ארץ זו כיותר מלחמה.

מאד, ונוכח אוכלוסיה חשדנית, ובחלקה אף עוינת, כנגד אויב עדיף־מספר, מצויד היטב, ותקיף במדה בלתי־שכיחה, המקריב עצמו עד הסוף.

לכך יש להוסיף עוד: כי הפעלת גייסות וציוד חדשים, וכן מעשה ההספקה בכללו, ניתנו להיעשות רק באמצעות סדרה של „גשרי־אוויר“ ענקיים, או בדרך הים, הגזלת זמן רב. הובלות אלו נתבצעו בעיקר־של־דבר מִי־19, אולם לשם היו הגייסות וההספקה מגיעים בעיקר מאמריקה או מאירופה, כשמרחק־המסע המססימלי מגיע עד ל־8000 ק״מ. לעומת זאת היה כל ענין ההובלה לחזית, הן בגייסות והן בציוד, פשוט פי כמה לגבי הצפון־קוריאנים, כי ניתן היה לבצעו בדרך היבשה, מרוסיה ומסין.

אין איפוא כלל לתמוה כי האמריקאים — ואח״כ גם כוחות א״ם — נתנסו בכמה וכמה כשלונות. ואם בכל־זאת היה ביכולתם להתקדם בשעתו עד אל נהר יאלו — יש לציין זאת כהישג בלתי־רגיל. העיבי דה כי במרחב זה נאלצו אח״כ לבצע נסיגה אין סיבוי תיה נעוצות כהיסר־אונים של כלי־הגשק המקובלים. להכרת בנסיגה זאת יש לראות כגורמים את: קרבתו של הגבול הסיני, התרחבות כפולה של החזית מבחינה גיאוגרפית, התארכות נתיבי־האספקה, והתקפות מתמידות של פרטיזנים על נתיבים אלו — והזרימה בממדים שלא־שיעורם של „יחידות־מתנדבים סיניות“, אשר הקנתה לפתע יתרון־עצמה מספרי לצפוניים.

בכל־זאת אין חלוק על כך כי ביחס לטקטיקה שהיתה נקוטה בידי כוחות־א״ם, וביחס להפעלת ציוד מלחמה ממוכן וממונע כבד, רבים הם הדברים אשר מידת יעילותם, או תוצאות־השימוש בהם, היו

כדי שניתן יהיה לשפוט אם נסיונות המלחמה שנרכשו בקוריאה מסמנים באמת את כיוון ההתפתחות גם לגבי אירופה — וביחוד לגבי הגנה על מערב־אירופה — מן הראוי להשוות את התנאים המיוחדים שבקוריאה עם התנאים שבמציאות באירופה. ולאחר מכן לקבוע עמדה כלפי המסקנות וההצעות השונות של ק. רוג'ארון.

מה בין קוריאה לבין אירופה?

מבט אחד על מפת קוריאה דיו לקבוע כי מצבה האסטרטגי של ארץ זו — חצי־אי קטן, ארוך וצר, המוקף משלושה עברים בים — שונה לחלוטין מזה של אירופה.

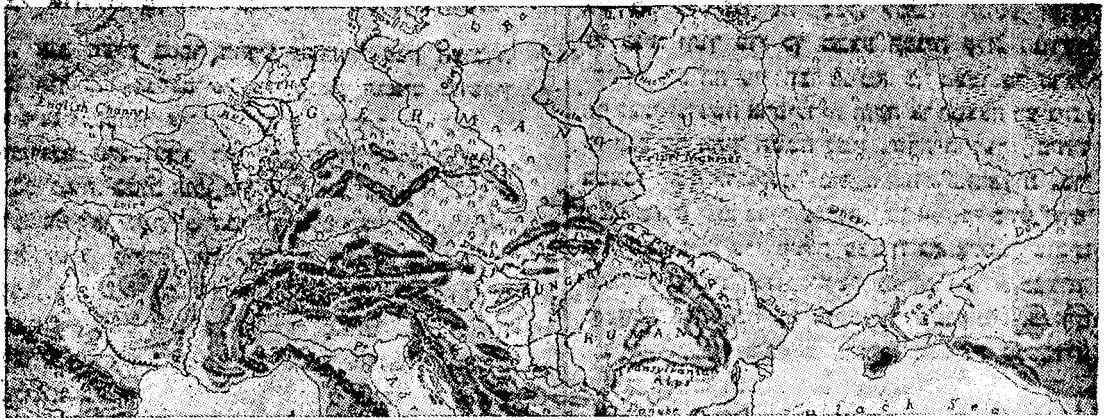
שטחים של ארץ זו בניגוד לחלקים גדולים של מערב אירופה, הם בעיקר שטחים הרריים, שלרוב הנם מבוותרים וקשי־תצפית, אשר מעטים בהם נתיבי תחבורה טובים.

החזית הקצרה יחסית, בת 250 ק״מ בערך, המשתרעת אלכסונית על פני חצי־האי, נשענת בשתי קצותיה על הים; באופן שקיים בתמידות ההכרח לשמור באמצעות כוחות־אוויר־ים על האגפים ולהבטיחם בשעת פעולות־קרב.

כיתורו של היריב ניתן בעצם רק בדרך האוויר או הים, דבר המצריך תמיד גם הכנות יסודיות וממור שכות. בקוריאה, אין איפוא אפשרות להפעלת גושי ארטילריה ועוצבות־שריון גדולים. עקב כך אף ריכוזה של אש כבדת־יחוס מכל סוגי־הזין, והתיאום בין החילות השונים, נתקלים בקשיים יוצאים מגדר הרגיל. לכן נגזר על חיל־הרגלים, במקרים רבים, לשאת בעול העיקרי ולסמוך בראש וראשונה על כלי־נשקו הנא.

הואיל וכמעט כל נתיבי התחבורה מוליכים לארכו של חצי־האי והדרכים־המקשרות המשתרעות לרחבי מועטות מאד הן — קשה מאוד העתקת הגייסות והעתודות מגזרה לגזרה, והנה גזלת זמן רב. יש עוד לציין כי כבר זמן רב לפני שנפתח מסע־המלחמה בקוריאה הופעלו מדרום לקר־הרוב ה־38 מרגלים, סוכנים ופעילים־פוליטיים במספר רב ואורגנו קבוצות־פרטיזנים חזקות מאוד בהנהלת מפקדים צבאיים. עליהם הוטל: לרגל, לחבל, לטפח תסיסה ובהלה.

עוד יש להביא־בחשבון כי גייסות־א״ם באו ונתחברו מארצות רבות ושונות, כשאימונם, חימושם, נוהגם־הטקטי ולשונם שונים תכלית השוני אלו מאלו; לרוב חסר להם כל סיגול קודם לאקלים ולשטח; וכי הוטל עליהם ללחום בתנאי־קרקע קשים

לעומת קוריאה, אירופה הינה שטח־יבשת רחב ידיים. השטח המערבי, אשר הוא המענין בעיקר את ק. רודרן ואת פון־מוראלט — מישורי ברוכו ומרובים בו עורק־התחבורה. (קנה המידה של שתי המפות הניתנות כאן — אינו שווה)

קה — שלא־תיראה, לא־תישמע ולא תובחן — אל פנים חזית־היריב ואל מאחוריה, וזאת בלי היעזרות בסוגי־החיל האחרים, ובמסיבות המכבידות על מעשה זה. נוסף על כך נדרש חישול האנשים על ידי התנסות בתנאי־קיום קשים ובמאמצים מוגברים, וכן הסתגלות והתרגלות רבות יותר לחיי שדה ויער ולגורמי הטבע השונים, למען טפח את היכולת לעמוד בפני כל התביעות אף במצבים קשים ביותר. לבסוף, בד בבד עם ההרגל המוגבר למאמצים, פגעים ומחסור, נחוצה גם הקניית מידה מסוימת של סטואיות קנאות, למען יוכל האדם בעתיד לעמוד בפני כל עצמה ובפני כל זין. מעל לכל רב תקפם של צרכים אלה לגבי חזק ההרגלים, כי הוא החיל הראשי אף באורח־המלחמה החדש — ועל כן יש להביאו לכך שיוכל לשאת במעמסה היטב.

לעומת זאת נראה כודאי שכלי הנשק שהיו מקור בלים עד כה, והמחרוזות כולה של צייד המלחמה הממוכן והממוצע הכבד, יגיעו שוב לידי גילוי מליא ערכם, שעה שיופעלו בשילוב עם סוגי־נשק חדשים (כגון צורות מסוימות של זין אטומי). כך עלול להיות הדבר, למשל, שעה שיובקע דרך על פני רצועת־מגן עמוקה של היריב באמצעות כלי־נשק אטומים או פצצות אטומיות, או אולי בעזרת אמצעים חדשים אחרים — וגושי־הארטילריה יחד עם עוצבות־השריון הגדולות (שבעקבותיהם נעים כוחות ממונעים חזקים, וניתן להם הסיוע של חיל־האוויר ויחידות־צנחנים) יש ביכולתם לפרוץ ולהתקדם באי־מעכב, אל תוך ארץ היריב. והלא דוקא לכך מהוה אירופה, בניגוד לקוריאה, זירת־מלחמה אידיאלית ממש.

שונים מן המצופה. כבכל מלחמה ומלחמה אף בזה של קוריאה היה צורך, איפוא, לצבור לקח.

אכן, כל הדברים אשר נתבררו בקוריאה וכל הנסיונות אשר נרכשו בה — יש להתחשב בהם לא רק לגבי זירת־המלחמה ההיא אלא אף למקרה של מלחמה אפשרית באירופה. על הללו נמנים במיוחד:

- ניצול מוגבר של האפשרויות הגלומות בשטח, הן ביום והן בלילה;
- ניידות רבה פי כמה של הפיקוד והגייסות בכל גלגליהן של פעולות קרב;
- השגיתנועה גדולים יותר במסע על פני שטחים קשי־מעבר;
- הפעלת חיל־הרגלים לעתים קרובות, במסיבות של "מצבים מיוחדים", מבלי הסיוע של כלי־נשק כבדים.

בהתאמות לפעולות הקרב השונות יש לשלב במידה מוגברת הדגמות של מצבים קריטיים, בהם חייבת למלא תפקיד בולט במיוחד היכולת לקבלת־החלטות מהירה לשם הגשמתו של פתרון מתאים. כן יש להכשיר לנקיטת הצעדים המתאימים (בראש וראשונה — במצבי־הגנה) לתכלית מניעתה של הסתננות היריב ובייחוד בלילה. יש לייחס חשיבות מוגברת לקרב־בישובים, לקרב־ביער ולקרבת־לילה. אגב כך יש לטפל במפורט בסוגייתם של קרבות גוף־אל־גוף אשר נתרשו כה תכופות בקוריאה.

ועוד: אורח־ההתנהגות הרצוי של גייסות שעה שיריב תוקף מן האויר בפצצות־נאפאלם; השימוש התכוף בגורם־האפתעה, בהתנפלות־פתע ובכל המתיר דים המיוחדים של מלחמת פרטיונים ובעקרון החמי

על אחדות מן המסקנות וההצעות שבספר

אגב העיון בספר החדש מעוררת ענין העובדה כי תוך כדי מניינם של כלי-הנשק הבאים בחשבון לשימוש בעתיד אין המקלעים זוכים לציון כלל, כי המדובר הוא תמיד רק בתת-מקלעים, ברימוני-יד ובמרגמות. בשום אופן אין לשכוח כי דוקא המקלעים הם שמילאו בשתי מלחמות-העולם האחרונות תפקיד כה חשוב ובולט. שלא ככמה כלי-זיון אחרים מהנה המקלע מטרה קטנת-ממד בלבד, וקשה להבחין בו באם אין הוא יורה זמן רב מדי מאותו מוצב עצמו. לעתים די קרובות נבלמו בשתי מלחמות העולם פלוגות וגדודים שלמים של היריב באמצעות אישם של מקלעים בודדים, ונגרמו להם אבידות חמורות. אין אנו יכולים ואין אנו רוצים לותר על כלי-נשק חשוב זה, וודאי שלא נותר על המקלע החדש מהיר-הירי.

ק. רוג'ארון מציע כי אותם תותחי-שדה אשר מתכוון הוא להשאירם ברשות הצבאות לא יצטרכו לירות לטנחים שעולים על 6 ק"מ. והלא מאז מלחמת העולם הראשונה שקדו כולם בתמידות להגדיל את טוחי-הירי של הארטילריה, בכדי שיהיה ביכולתה למלא את כל המשימות שהוצבו לפניה. נקל להבין כי במלחמה יהיה זה לרעתו של צד-לוחם מסוים, ויעלה לו באבידות רבות, אם יהיה נתון לאישו של היריב ואילו הוא-עצמו לא יהיה מסוגל להחזיר-אש. על-כן אין להבין על שום מה נגזר על טוחי-הירי, אשר הוארכו במאמץ כה רב, להפסיד כהרף-עין את ערכם ותקפם.

כן קובע המחבר כי רכבי-השריון, מטוסי-הסער ומפציצי-הענק חסרי-אונים הנם אפילו כנגד האש של רגלים שהתחפרו. והלא שוחתו של הרגלי הבודד

כיתת רגלים מצבא ארטיב מחזיקה ברכס, בקוריאה.

אין בה כל מגן נגד טנק, למשל, הנוסע ועובר על פניה ותוך כדי כך מבצע תפנית קלה, הגורמת לקירות השוחה שילחצו פנימה. כך מצבו של הרגלי אף לגבי הרעשה ארטילרית חזקה או הפצצה רצינית: כי אגב כך הופך השטח למין "שדה חרוש" (וביחוד במצבי הכנה להתקפה "ביד נדיבה", באמצעות "סור פות"-פגזים ו"מרבדי"-פצצות). כן אפשרי כיום להשמיד מיד ממטוסים, ע"י הטלת פצצות נאפאלם, "ישובים ומערכים שלמים, על כל אשר בתוכם. פעולת פצצות נאפאלם אלה הנה כה חזקה עד שטנקים הנמצאים במרחק של עד כ-40 מ' ממרכז הפגיעה מושמדים על ידי החום, המתקרר ל-1,000°.

לבסוף עומד הוא עוד על ענין ההליקופטרים הקטנים החדשים. באמצעות אלה עתיד חיל-הרגלים להתגבר על "200 המטר האחרונים שבהתקפה" כי אין עוד לשאת באותם הקרבנות הכבדים אשר נגרמו עד כה תמיד על ידי ההסתערות על עמדות אויב. אמנם נכון כי יש לעשות הכל בשביל שאפשר יהיה בשלב זה, הקשה שכל שלבי ההתקפה, לסייע לחיל הרגלים — בכל האמצעים אשר ניתן להמציאם — להתגבר ללא אבידות קשות על המכשולים ועל שדות המוקשים ולפרוץ אל תוך עמדת האויב. אלא שנראה לנו כי ההנחה שמעתה צריך הדבר להיעשות רק באמצעות הליקופטרים קטנים שכאלה — הנה נועזת מאוד ופרובלימטית למדי. וביחוד — משנחשוב על הצורך בהעמדת מכשירי-טיס כה רבים לרשותה של התקפה כזאת, דבר שיהיה בגדר הכרח באם ירצו למגר מיגורי-של-מש עמדה אויבת. על כך יש עוד להוסיף כי היריב זוכה בהקדם — מחמת רעש המנר עים (או המדחמים) — לאזהרה בענין ההתקפה המתקרבת, וכי האיש ה"מטיס-עצמו" חייב להחזיק במשך טיסתו את נשקו בידו, כדי שיוכל להשתמש בו בכל עת.

צוין כבר כי בספר מצויה גם הדעה שכלל ציוד-המלחמה הכבד — הממוכן והממונע — הפך עתה ל"גרוטאות ברזל". אפשר שהצעה זו נכונה היתה לגבי קוריאה, ארץ קטנה ששטחיה הרריים בעיקרם, וקשי תצפית ומעטים בה נתיבי-תחבורה טובים. אולם לגבי אירופה אשר המסיבות בה הן שונות בתכלית והן נוחות בהרבה להפעלתם האסטרטגית והטקטית של כלי-הנשק האמורים, לא ניתן כלל לקבוע הנחה שכזו. די להעלות במחשבה את המי-שורים הנרחבים ואת השטחים הגלילים במקצת, המשתרעים על פני חלקים כה גדולים של גרמניה, צרפת, הולנד ובלגיה, ואת רשת התחבורה שבהן, המסועפת וטובה כל כך, אשר בעזרתה ניתן לשדרות

רוג'ארון. אדרבא: ניתן לשער שדבר זה לא יהיה בגדר האפשר אפילו בכוחן של 100 דיביות בעלות חימוש כבד.

ניתן היה לטפל כאן עוד בשורה שלמה של ענינים נוספים, בדומה לנ"ל. אולם כבר ההצעות שהוזכרו כאן מחייבות תמורה מוחלטת בכל סוגיות האימון והחימוש. באחריות לתמורות כגון אלו שעה שהמצב הצבאי והמדיני רווי בתמידות מתיחות — לא ייתכן לשאת. זאת ועוד: עדיין לא הוכח כלל אם נכונות הנחות אלה כשהמדובר הוא בנקיטה בהן בתנאי אירופה. אכן, היות ודעותיו והצעותיו של ק. רוג'ארון כבר קנו להן מהלכים בעתונות שביצירה, יתכן מאוד כי בעם — וגם בצבא — עלול להיווצר אי-בטחון מסוים ביחס לאימון וחימוש הנהוגים כיום. כנגת מאמר זה הינה על כן לסייע לסילוקה של הרגשת אי-בטחון כזו — ולהוכיח כי ביחס לדרכי הגנת ארצנו צועדים אנו בדרך הנכונה; וכי יכולים אנו, מחר כאתמול, להשקיף בטוחות על עתיד מולדתנו.

שריון ולכל תחילות הממונעים להתקדם במהירות ולהמחיש את עדיפות כוחם מכל בחינה שהיא. זאת ועוד: ללא עזרתם של הכוחות הממונעים והממונעים, בצירוף עם חיל-האוויר ובתוספת אמצעי-הקרב החדשים (כלי-זין ופצצות אטומיות וכיו"ב) — אי-אפשר יהיה לסייע בידי איש-הרגלים בכל מלחמה עתידה, יהא זה בהתקפה או בהגנה.

לבסוף, יש עוד להצביע כאן בפירוש על כך שעצמתו של הצבא הסובייטי, למשל, מושתתת בעיקר-של-דבר על הפעלתן והשפעתן של עוצבות-שריון כבדות-כוח וגושי-ארטילריה גדולים — ושל ציוד-המלחמה הכבד אשר בהכרח משולב באלה. על כן לא יקבל איש את ההנחה כי אירופה המערבית תוכל לנהל במקרה של צורך מלחמה מבלי שיהיו בידה סוגי-נשק ואמצעים אלה.

מטעמים אלה לא יעלה כלל על הדעת כי במקרה שתפרוץ התקפה של צבא סובייטי על מערב אירופה ניתן יהיה לבלמה בכוח 100 דיביות חמושות בכלי-זין כה קלים בלבד, כפי שהוצע בספרו של ק.

צ'סטר וילסון

זאת לימדה קוריאנה

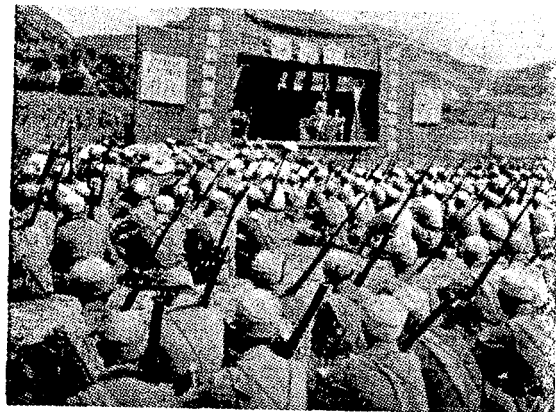
מספקת לה את כל-הזין הכבדים אותם אין ביכולתה היא לייצר — עשויה סין, להעמיד צבא אשר יהא רב כוח גם בהריצות הצבאית כשם שיהיה רב במספרו. היחידות הסיניות אשר הוטלו לקוריאנה בשלהי 1950 יכולתן היתה מרובה ביחוד באותו סוג של מסע-

עצמתה העולה של סין

ממלחמת קוריאנה יצאה סין כמעצמה צבאית רבת-זוהי המסקנה שיש להסיקה מן העובדה כי תוך ארבע שנים מאז נצחוננו המוחלט של מארצ'ה-טונג על צייאנג-קאי-שק היה בכוחה של סין — בעזרה כלכלית מצד רוסיה — להעמיד בשדה צבא בן מיליון איש, אשר לא ניתן היה לאומות-המאוחדות להביסו מבלי הסיכון של גרימת היאבקות גדולה פי כמה.

עצמתו הכוללת של הצבא הסיני קרובה עתה לארבעה מיליון איש. כוח-צבאי פעיל זה נשען על מלאי כוח-אדם אשר כמעט ולא ניתן לדלותו, כי מצויים בסין למעלה מ-100 מיליון איש בגיל השירות הצבאי. מאלה מאורגנים כששה מיליון ביחידות מילי-ציוניות.

הכוח-הפוטנציאלי הגלום במלאי עצום זה לא היתה לו משמעות צבאית רבה כל זמן שחסרה סין הן את ההנהגה הפוליטית והן את המשאבים הכלכליים הנוחצים להפיכתו לדבר-שלי-ממש. אולם מלחמת קוריאנה הראתה כי בפיקוד הקומוניסטי — וכשרוסיה

חיילים סיניים מקשיבים לקומוסרים, המספרים להם מדוע הם לוחמים.

מתוך „גרדולס-פוסט" 14.8.1953.